

ARBEIDSTILSYNET
Postboks 4720 Torggarden
7468 TRONDHEIM

Deres ref: 2019/30672

Oslo, 01.10.2019
Vår ref: Tore Berg/ 19-22756

Høringssvar Virke

Virke viser til Arbeidstilsynets [høring om endringer i arbeidsmiljøloven, allmenngjøringsloven og forskrift om utsendte arbeidstakere](#) av 3. juli 2019.

Forslagene vil gi Arbeidstilsynet hjemmel for å kunne ilegge overtredelsesgebyr ved brudd på opplysningsplikten og ved brudd på vedtak om stans. I tillegg foreslås det en presisering i bestemmelsen om straffeansvar i forskrift om utsendte arbeidstakere.

Om Virke

Virke er den ledende hovedorganisasjonen for handels- og tjenestenæringene i Norge og representerer over 22.000 virksomheter. Virkes medlemsvirksomheter kommer fra bransjer som handel, kunnskap, teknologi, reiseliv, service, helse, omsorg, utdanning, kultur og frivillighet. Til sammen utgjør de om lag 250.000 arbeidsplasser.

Generelt

Virke mener at effektiv håndheving er et av de viktigste tiltakene for å sikre overholdelse av regelverket. Det skal være klare og tydelige konsekvenser ved klare overtredelser og god oppfølging fra myndighetene side, slik at ulovlig virksomhet ikke fortsetter etter tilsyn. På tross av dette kan ikke Virke støtte alle deler av forslaget slik som det er lagt frem.

- Virke støtter ikke overtredelsesgebyr for brudd på arbeidsmiljøloven § 18-5. Virke vil særlig påpeke at de rettsikkerhetsmessige problemene knyttet til vern mot selvinkriminering ikke er belyst og er i strid med anbefalingene i NOU 2019:5
- Virke mener at Arbeidstilsynet i stedet bør sikre tilstrekkelig informasjon til virksomhetene om konsekvenser ved manglende dokumentasjon og treffe vedtak på bakgrunn av innsendt dokumentasjon.
- Virke støtter overtredelsesgebyr for brudd på vedtak om stans
- Virke støtter forslag til endringer i utsendingsforskriften

HOVEDORGANISASJONEN VIRKE

Besøksadresse: Henrik Ibsens gate 90 - 0255 Oslo | Postboks 2900 - 0230 Oslo | Tlf: +47 22 54 17 00
E-post: info@virke.no | Bankgiro: 6030 05 18543 | www.virke.no

Brudd på arbeidsmiljøloven § 18-5

I henhold til arbeidsmiljøloven § 18-5 skal en virksomhet fremlegge opplysninger som anses nødvendige for utøvelsen av tilsynet. Arbeidstilsynet kan bestemme i hvilken form opplysningene skal gis. Gjennom forslaget skal Arbeidstilsynet kunne straffe virksomheter med overtredelsesgebyr hvis de ikke etterkommer kravet om å sende inn opplysningene.

Overtredelsesgebyr ble i sin tid innført med følgende begrunnelse:

Det er som tidligere nevnt ikke meningen at ethvert brudd på regelverket skal kunne utløse et overtredelsesgebyr. Regelverksbrudd som er av en slik karakter at de kan følges opp ved hjelp av pålegg bør ikke sanksjoneres med overtredelsesgebyr. Det er først og fremst kritikkverdige overtredelser av en viss alvorlighetsgrad som bør bli rammet av overtredelsesgebyr. Det er særlig grunn til å slå ned på overtredelser som er systematiske og planlagte. Samtidig skal ikke overtredelsesgebyr være en erstatning for anmeldelse.¹

Hensikten med overtredelsesgebyr er å sanksjonere grove overtredelser av arbeidsmiljøloven. Virke mener ikke at manglende innsending av dokumenter til en tilsynsmyndighet kan karakteriseres som en så grov overtredelse at det skal kunne pålegges høye gebyrer.

Arbeidstilsynet har i høringsnotatet ikke belyst noen særlige utfordringer eller problemer ved å innføre en straffesanksjon på dette området og mener at *økt bruk av overtredelsesgebyr vil generelt sett ha god allmennpreventiv effekt* og det vil først og fremst *ramme useriøse virksomheter*. Virke er overrasket over at Arbeidstilsynet ikke ser de rettsikkerhetsmessige utfordringene i å pålegge straff når det åpenlyst er risiko for selvkriminering.

I Prop. 62 L (2015–2016)² om endringer i forvaltningsloven diskuteres vernet mot selvkriminering:

I tradisjonell norsk forvaltningsrett og forvaltningsprosess har et vern mot selvkriminering ikke blitt tillagt nevneverdig betydning. Ettersom forvaltningen i stigende grad har fått hjemmel til selv å ilegge straffelignende reaksjoner og praksis fra Høyesterett og EMD har slått fast at slike reaksjoner kan være straff etter EMK artikkel 6 nr. 1, kan imidlertid rettighetene, slik de er vernet etter EMK artikkel 6, komme til anvendelse også overfor forvaltningen. Dette inkluderer også et rett til vern mot selvkriminering.

I mars 2019 leverte Forvaltningslovutvalget sin utredning til Justis- og beredskapsdepartementet:

Utvalget foreslår ikke noen regel om adgang til å bruke tvangsmulkt eller andre særskilte tvangsmidler til å gjennomføre medvirkningsplikten. Om en part lar være å medvirke til opplysning av saken, bør ikke det være straffbart med mindre forholdet rammes av de særskilte bestemmelsene om uriktig forklaring eller bedrageri etter straffeloven § 221 første ledd bokstav c og § 371 (særlig ved tildeling av ytelser).

¹ [Prop. 83 L \(2012-2013\)](#), 3.4.10.6

² [Prop. 62 L \(2015–2016\)](#), kap. 22

Straffebudene er imidlertid mest aktuelle der parten forsettlig gir uriktige opplysninger til offentlige myndigheter.³

På tross av den tydelige konklusjonen i tidligere lovforslag og Forvaltningslovutvalgets utredning foreslår Arbeidstilsynet en straffereaksjon for ikke å levere dokumentasjon som kan føre til ytterligere straff. Dette uten videre diskusjon og utredning. I utredningsinstruksen 2-1, pkt. 3 står kreves det at eventuelle forslag skal utrede: *Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?*

Virke mener at Arbeidstilsynet ikke har fulgt utredningsinstruksen og at de generelle kommentarene i høringsnotatet ikke er tilstrekkelig dekkende for å kunne kalles en utredning når det gjelder grunnleggende og prinsipielle rettssikkerhetsmessige hensyn.

Virke støtter ikke overtredelsesgebyr ved brudd på arbeidsmiljøloven § 18-5.

Hva bør gjøres i stedet?

Arbeidstilsynet bør sikre virksomhetene tilstrekkelig konkret veiledning om hvilken informasjon og dokumentasjon de må sende til tilsynet, informere om konsekvensene ved ikke å levere informasjonen og til slutt treffe vedtak på bakgrunn av den innsendte dokumentasjonen.

Gebyr for brudd på vedtak om stans

Virke støtter muligheten for bruk av overtredelsesgebyrer for virksomheter som fortsetter driften på tross av Arbeidstilsynets vedtak om stans.

Endringer i utsendingsforskriften

Virke støtter forslag til endringer i utlendingsforskriften. Dette kan bidra til å sikre at utsendte arbeidstakere får lønn i henhold til gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Vennlig hilsen

Hovedorganisasjonen Virke

Stian Sigurdson
Direktør Politikk, tariff og analyse

Tore Berg
Seniorrådgiver

³ [NOU 2019:5, Ny forvaltningslov](#), s. 330